



Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2014. július 10.*

„A munkavállalók védelme a munkáltató fizetéseképtelensége esetén — 2008/94/EK irányelv — Hatály — A munkáltató kártérítéshez való joga valamely tagállammal szemben a munkáltatói felmondás jogellenességének megállapítására irányuló eljárás alatt a munkáltatói felmondás jogellenességének megállapítására irányuló kereset benyújtását követő 60. munkanapon túl a munkavállaló részére fizetett munkabérek alapján — A kártérítéshez való jog hiánya semmis felmondás esetén — A munkavállaló kártérítéshez való jogának engedményezése munkáltatójának átmeneti fizetéseképtelensége esetén — Semmis felmondással érintett munkavállalókkal szembeni megkülönböztetés — Az Európai Unió Alapjogi Chartája — Hatály — 20. cikk”

A C-198/13. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Juzgado de lo Social n° 1 de Benidorm (Spanyolország) a Bírósághoz 2013. április 16-án érkezett 2013. február 21-i határozatával terjesztett elő az előtte

Víctor Manuel Julian Hernández,

Chems Eddine Adel,

Jaime Morales Ciudad,

Bartolomé Madrid Madrid,

Martín Selles Orozco,

Alberto Martí Juan,

Said Debbaj

és

a **Reino de España (Subdelegación del Gobierno de España en Alicante),**

a **Puntal Arquitectura SL,**

a **Obras Alteamar SL,**

az **Altea Diseño y Proyectos SL,**

Ángel Muñoz Sánchez,

* Az eljárás nyelve: spanyol.

Vicente Orozco Miro között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (ötödik tanács),

tagjai: T. von Danwitz (előadó) tanácselnök, Juhász E., A. Rosas, D. Šváby és C. Vajda bírák,

főtanácsnok: Y. Bot,

hivatalvezető: M. Ferreira főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2014. március 12-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- V. M. Julian Hernández, C. Eddine Adel, J. Morales Ciudad, B. Madrid Madrid, M. Selles Orozco, A. Martí Juan és S. Debbaj képviselőként F. Van de Velde Moors abogado,
- a spanyol kormány képviselőként M. García-Valdecasas Dorrego, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőként R. Vidal Puig, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a munkáltató fizetése képtelensége esetén a munkavállalók védelméről szóló, 2008. október 22-i 2008/94/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek (HL L 283., 36. o.), valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 20. cikkének az értelmezésére irányul.
- 2 Ezt a kérelmet a V. M. Julian Hernández, C. Eddine Adel, J. Morales Ciudad, B. Madrid Madrid, M. Selles Orozco, A. Martí Juan és S. Debbaj, valamint a Reino de España (Subdelegación del Gobierno de España en Alicante) (Spanyol Királyság [a spanyol kormány alicantei almegebízottja]; a továbbiakban: Subdelegación), a Puntal Arquitectura SL, az Obras Alteamar SL, az Altea Diseño y Proyectos SL, Á. Muñoz Sánchez és V. Orozco Miro között, az alapeljárás felperesei – velük közölt felmondás jogellenességének megállapítására irányuló eljárás során, a felmondás jogellenességének megállapítására irányuló kereset benyújtásától számított 60. munkanapot követően és az e felmondások semmisségét megállapító ítélet kézbesítéséig esedékessé vált – munkabéreinek megfelelő összeg megfizetése tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A 2008/94 irányelv (3) és (7) preambulumbekzdése értelmében:
„(3) A munkáltató fizetése képtelensége esetén szükséges a munkavállalók védelméről rendelkezni és számukra egy minimális szintű védelmet biztosítani, különösen a fennálló követelések kifizetésének biztosítása érdekében, mindeközben figyelembe véve a Közösségen belüli

kiegyensúlyozott gazdasági és szociális fejlődés szükségességét. E célból a tagállamok kötelesek egy olyan intézetet létrehozni, amely szavatolja az érintett munkavállalók fennálló követeléseinek teljesítését. E célból kötelezi a tagállamokat egy olyan intézet létrehozására, amely szavatolja az érintett munkavállalók fennálló követeléseinek teljesítését.

[...]

(7) A tagállamok korlátozhatják a garanciaintézetek felelősségét, amennyiben ez összeegyeztethető az irányelv szociális céljával, és figyelembe veszi a követelések különböző szintjeit.”

4 A 2008/94 irányelv 1. cikkének (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy „[e]zen irányelvet a munkaszerződésből vagy munkaviszonyból származó, a 2. cikk (1) bekezdésének értelmében fizetésektelen munkáltatókkal szembeni munkavállalói követelések esetén kell alkalmazni”.

5 Az említett irányelv 2. cikkének szövege a következő:

„(1) Ezen irányelv alkalmazásában fizetésektelen a munkáltató, amennyiben a munkáltató fizetésektelensége alapján az adott tagállam törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezései szerinti kollektív eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmet terjesztettek elő, amely a munkáltató vagyonának részleges vagy teljes lefoglalásával, valamint felszámoló vagy hasonló feladatot ellátó személy kinevezésével jár, és az említett rendelkezések alapján az illetékes hatóság:

a) elhatározta az eljárás megkezdését;

b) vagy megállapította, hogy a munkáltató vállalkozása vagy üzeme végleg megszűnt, és a rendelkezésre álló eszközök nem elegendők az eljárás megkezdésének biztosítására.

(2) Ezen irányelv nem sérti az egyes tagállamok jogszabályaiban szereplő »munkavállaló«, »munkáltató«, »díjazás«, »megszerzett jogosultság« és »jövőbeli jogosultság« kifejezések meghatározásait.

[...]

(4) Ez az irányelv nem akadályozza meg a tagállamokat abban, hogy a munkavállalók védelmét kiterjesszék a fizetésektelenség más eseteire is, például a kifizetések tényleges és tartós leállítására, amelyet az (1) bekezdésben említett eljárásoktól eltérő, a nemzeti jog rendelkezései szerinti eljárásokkal állapítanak meg.

[...]”

6 Ugyanezen irányelv 3. cikke a következőt írja elő:

„A tagállamok meghozzák a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a 4. cikk alá tartozó garanciaintézetek biztosítsák a munkavállalók munkaszerződésből vagy munkaviszonyokból származó, fennálló követeléseinek a kielégítését, és amennyiben a nemzeti jog ezt előírja, a végkielégítést is a munkaviszony megszűnése esetén.

A garanciaintézet által átvállalt követelések azok a fennálló fizetési követelések, amelyek a tagállamok által meghatározott időpont előtti és/vagy – adott esetben – utáni időszakra vonatkoznak.”

7 A 2008/94 irányelv 4. cikkének (1) és (2) bekezdése értelmében:

„(1) A tagállamok korlátozhatják a garanciaintézetek 3. cikkben említett felelősségét.

(2) Amennyiben a tagállamok élnek az (1) bekezdésben említett lehetőséggel, akkor meghatározzák annak az időszaknak a hosszát, amely alatt a garanciaintézet köteles kifizetni a fennálló követeléseket. Ez az időszak azonban nem lehet rövidebb, mint a 3. cikk második bekezdésében említett időpont előtt és/vagy után a munkaviszony utolsó három hónapjára járó fizetési igényre vonatkozó időszak.

A tagállamok ezt a három hónapos minimális időszakot beszámítják [helyesen: beszámíthatják] a legalább hat hónapos referencia-időszakba.

A legalább 18 hónapos referencia-időszakot előíró tagállamok nyolc hétre korlátozhatják azt az időszakot, amely alatt a garanciaintézet teljesíti a fennálló követeléseket. Ebben az esetben a munkavállaló számára a legkedvezőbb időszakokat alkalmazzák [helyesen: kell figyelembe venni] a minimális időszakok kiszámítására.”

8 Az említett irányelv 5. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok meghatározzák a garanciaintézetek felépítésének, finanszírozásának és működésének részletes szabályait [...]

[...]”

9 Ugyanezen irányelv 11. cikkének első bekezdése értelmében az irányelv „nem érinti a tagállamok azon lehetőségét, hogy a munkavállalókra nézve kedvezőbb törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseket alkalmazzanak vagy vezessenek be”.

A spanyol jog

Az Alkotmány

10 Az Alkotmány 121. cikke értelmében „[a] téves jogalkalmazással okozott, illetve az igazságszolgáltatás rendellenes működéséből eredő károk – a törvényben megállapítottaknak megfelelően – kártérítéshez való jogot keletkeztetnek az állam terhére.”

A munkavállalók jogállásáról szóló törvény

11 Az 1995. március 24-i 1/1995. sz. királyi törvényerejű rendelettel (Real Decreto Legislativo 1/1995; BOE 75. sz., 1995. március 29., 9654. o.) elfogadott, a munkavállalók jogállásáról szóló törvény egységes szerkezetbe foglalt szövege (texto refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores; a továbbiakban: a munkavállalók jogállásáról szóló törvény) 33. cikkének az alapeljárás tényállása idején hatályos szövege a következő:

„(1) A Munkaügyi és Társadalombiztosítási Minisztérium felügyelete alá tartozó bér garancia-alap, amely jogi személyiséggel és a célja eléréséhez szükséges cselekvőképességgel rendelkezik, folyósítja a munkavállalóknak járó azon munkabérek, amelyeket nem lehetett kifizetni a munkáltató fizetésképtelensége, illetve a munkáltató részvételével zajló adósságrendezés miatt.

Az előző bekezdés alkalmazásában munkabérnek minősül az egyezségben vagy a bírósági határozatban ilyenként elismert összeg a 26. cikk (1) bekezdésében foglalt valamennyi esetben, valamint a munkáltatói felmondás jogellenességének megállapítására irányuló eljárás idején esedékessé vált munkabérek a törvényben előírt esetekben, ugyanakkor az alap semmilyen jogcímen, sem együttesen, sem külön nem fizethet ki a nemzeti napi minimálbér háromszorosát meghaladó összeget, ideértve a ki nem fizetett munkabérrel érintett napok arányában – legfeljebb százötven napig – a bónuszok arányos részét.

(2) Az előző bekezdésben felsorolt esetekben a bérgarancia-alap az elbocsátott vagy annak a munkavállalónak, akinek munkaszerződése a jelen törvény 50., 51., és 52. cikke alapján, illetve a 2003. július 9-i 22/2003. sz. csődtörvény 64. cikke alapján szűnt meg, folyósítja az ítélettel, végzéssel, perbeli egyezségben vagy közigazgatási határozattal megállapított kártérítést, valamint – a törvényben meghatározott esetekben – az ideiglenes szerződések vagy a határozott időre szóló szerződések megszűnése miatti kártérítést. A kifizetés semmilyen esetben sem haladhatja meg a munkabér éves összegét, figyelemmel arra, hogy a számítás alapjául szolgáló napi munkabér – a bónuszok arányos részével együtt – nem haladhatja meg a nemzeti minimálbér háromszorosát.

[...]

(6) E cikk alkalmazásában a munkáltató fizetésképtelennek minősül, ha a munkajogi eljárási törvényben foglalt módon megindított végrehajtási eljárás eredménytelen a munkajogi tartozások tekintetében. [...]"

- 12 A munkavállalók jogállásáról szóló törvénynek „Az objektív okokból történő megszűnés formája és jogkövetkezményei” címet viselő 53. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A munkaviszonynak az előző pontban foglaltak szerinti megszüntetéséről szóló megállapodás elfogadásakor az alábbi követelményekre kell figyelemmel lenni:

- a) a munkavállalót írásban kell értesíteni a felmondás okának kifejtésével.
- b) az írásbeli értesítéssel egyidejűleg a munkavállaló számára ki kell fizetni szolgálati évenként húsz napi juttatásnak megfelelő összegű kártérítést, amelyet az egy évnél rövidebb időszakok esetén a hónapok számának megfelelően arányosan kell meghatározni, és amely legfeljebb tizenkét havi juttatásnak megfelelő összegig terjedhet.

[...]

(4) Ha a munkáltató nem teljesíti az e cikk (1) bekezdésében foglalt követelményeket, vagy a munkáltató megszüntető határozatának indoka valamely, az Alkotmány vagy a törvény által tiltott hátrányos megkülönböztetés, vagy arra a munkavállalók alapvető jogainak és szabadságának megsértésével került sor, a megszüntető határozat semmis, amelynek megállapítására a bíróság hivatalból köteles. [...]

[...]"

- 13 Az említett törvény 55. cikke (6) bekezdésének c) pontja a következőt mondja ki:

„Semmis felmondás esetén a munkavállalót haladéktalanul vissza kell helyezni eredeti munkakörébe, és elmaradt munkabérét meg kell téríteni.”

- 14 Ugyanezen törvény 56. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A felmondás jogellenességének megállapítása esetén, a munkáltató az ítélet kézbesítésétől számított 5 napon belül választhat, hogy a munkavállalót visszahelyezi munkakörébe az (1) bekezdés b) pontjában foglalt, az eljárás folyamatban léte miatt kieső időre járó munkabérének megtérítésével, vagy megfizeti részére az ítéletben meghatározott alábbi összegeket:

- a) a munkaviszonyban eltöltött idő minden egyes éve után 45 napi bér összegének megfelelő végkielégítés, az egy évet el nem érő időszakokat hónapokra osztva ezzel arányosítani kell, a végkielégítés összege pedig legfeljebb 42 havi bér lehet.

b) A felmondás időpontjától a jogellenességet megállapító ítélet kézbesítéséig, illetve addig az időpontig terjedő időszakra járó elmaradt munkabérnek megfelelő összeg, amikor a munkavállaló máshol munkát talált, amennyiben a munkába állás időpontja megelőzi az ítélet időpontját, és az új munkáltató igazolja a munkabér összegét, annak érdekében, hogy azt le lehessen vonni az eljárás folyamatban léte miatt kieső időre járó munkabérből.”

15 A munkavállalók jogállásáról szóló törvény 57. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Ha a felmondás jogellenességét megállapító ítélet meghozatalára több mint 60 nappal a kereset benyújtását követően kerül sor, a munkáltató követelheti az államtól, hogy fizesse ki az 56. cikk (1) bekezdésének b) pontjában foglalt, a munkavállaló javára teljesítendő összegnek az említett hatvan napot meghaladó időre eső részét.”

Az LPL

16 Az 1995. április 7-i 2/1995. sz. királyi törvényerejű rendelettel (Real Decreto Legislativo 2/1995; BOE 86. sz., 1995. április 11., 10695. o.) elfogadott, a munkaügyi eljárásról szóló törvény egységes szerkezetbe foglalt szövege (texto refundido de la Ley de Procedimiento Laboral; a továbbiakban: LPL) 116. cikkének az alapeljárás tényállása idején hatályos szövege a következőképpen rendelkezik:

„(1) Ha a felmondás jogellenességének megállapítása iránti kereset benyújtásának napjától a Juzgado vagy a Tribunal jogellenességet első alkalommal megállapító ítélete meghozatalának napjáig több mint 60 munkanap telik el, a munkáltató az ítélet jogerőre emelkedését követően követelheti az államtól a szóban forgó időtartamot meghaladó időre a munkavállalónak kifizetett munkabért.

(2) A munkáltató átmeneti fizetésektelensége esetén a munkavállaló közvetlenül követelheti az államtól az előző bekezdésben említett olyan munkabért, amelyet a munkáltató nem fizetett meg a részére.”

17 Az LPL 279. cikkének (2) bekezdése kimondja:

„Azon esetek kivételével, amikor a végrehajtást kérő által állított két körülmény egyike sem nyer bizonyítást, a következő három napon belül a bíróság végzést hoz, amelyben:

- a) megállapítja a munkaviszonynak az említett végzés napjától hatályos megszűnését;
- b) rendelkezik a munkavállalónak járó, az e törvény 110. cikkének (1) bekezdésében említett végkielégítés kifizetéséről [...];
- c) a munkáltatót az elmaradt munkabér kifizetésére kötelezi attól a naptól kezdve, amelyen a felmondás jogellenességét először megállapító ítéletet közölték vele, a szóban forgó végzés meghozatalának napjáig.”

18 Az LPL 284. cikke értelmében:

„Az előző cikkekben foglaltak sérelme nélkül, ha bizonyítást nyer a munkavállaló visszahelyezésének lehetetlensége a kötelezett vállalkozás megszűnése vagy működésének megszüntetése miatt, a bíróság végzést hoz, amelyben a szóban forgó határozat napjával megállapítja a munkajogviszony megszűnését, és rendelkezik a 279. cikk (2) bekezdésében foglaltak alapján a munkavállalónak járó végkielégítés és az eljárás folyamatban léte miatt kieső időre járó munkabér kifizetéséről.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 19 Az alapeljárás felperesei 2008. december 16-án a Juzgado de lo Social nº 1 de Benidormnál felmondás jogellenességének megállapítására irányuló keresetet nyújtottak be munkáltatóikkal – azaz a Puntal Arquitectura SL-lel, az Obras Alteamar SL-lel, az Altea Diseño y Proyectos SL-lel, valamint Á. Muñoz Sánchezzel és V. Orozco Miróval – szemben.
- 20 Az említett bíróság 2009. október 2-i ítéletében egyrészt megállapította a felmondások semmisségét, másrészt pedig megszüntetve nyilvánította az alapeljárás felperesei, valamint az Obras Alteamar SL és az Altea Diseño y Proyectos SL közötti munkaviszonyt, ezen utóbbiak tevékenységének megszűnése miatt. A bíróság ezen ítéletben ezt a két társaságot kötelezte, hogy fizesse meg az alapeljárás felperesei részére a végkielégítést, valamint az elbocsátásuk óta – többek között a felmondás jogellenességére irányuló eljárás idején – esedékessé vált munkabért. Ebben az ítéletben ugyanez a bíróság ezen összegek törvényben megállapított felső határig való megfizetésének – másodlagos alapon történő – garantálására kötelezte a Fondo de Garantía Salarialt (bérgarancia-alap; a továbbiakban: Fogasa).
- 21 2010. június 10-én az említett társaságokat átmenetileg fizetéképtelenné nyilvánították.
- 22 Az alapeljárás felperesei – miután eredménytelenül kísérelték meg a Juzgado de lo Social nº 1 de Benidorm 2009. október 2-i ítéletének ugyanezen társaságokkal szembeni végrehajtását – a Fogasától kérték az ezen ítéletben megállapított összegeknek a törvényben megállapított felső határig történő megfizetését.
- 23 Ezt követően a velük közölt felmondás jogellenességének megállapítására irányuló keresetük benyújtásának napját követő 60. munkanap utáni és a felmondás semmisségét megállapító ítélet kézbesítéséig terjedő időszakra a Subdelegacióntól kérték a velük közölt felmondás jogellenességére irányuló eljárás idején esedékessé vált munkabéreknek megfelelő összeg megfizetését. Ezt a kérelmet a Subdelegación 2010. november 9-i határozatával azon az alapon utasította el, hogy az említett ítélet értelmében a felmondások nem jogellenesek, hanem semmisek voltak.
- 24 2010. november 25-én az alapeljárás felperesei a Juzgado de lo Social nº 1 de Benidormhoz keresetet nyújtottak be az említett határozattal szemben, és azt kérték, hogy ez a bíróság kötelezze a Subdelegaciónt az említett összeg megfizetésére.
- 25 Mivel a nemzeti jogszabály a felmondás jogellenességének megállapítására irányuló kereset benyújtásának napját követő 60. munkanap után esedékessé vált munkabérek spanyol állam általi megfizetését kizárólag a felmondás jogellenessé nyilvánítása esetére írja elő, azokra az esetekre azonban nem, amikor a felmondás semmisségét állapították meg, a kérdést előterjesztő bíróság arra kíván választ kapni, hogy a Charta 20. cikkével ellentétesnek kell-e tekinteni a jogellenes felmondással és a semmis felmondással érintett munkavállalók közötti elért bánásmódot.
- 26 E tekintetben az említett bíróság pontosítja, hogy a nemzeti ítélkezési gyakorlat szerint a jogellenes felmondás és a semmis felmondás között az alapvető különbség abban áll, hogy az első esetben a munkáltató a munkavállaló munkakörbe történő visszahelyezése helyett – végkielégítés megfizetése mellett – megszüntetheti a munkaszerződést, míg a második esetben a munkáltató köteles a munkavállalót a munkakörbe visszahelyezni. Tekintettel erre, amennyiben a munkáltató tevékenysége megszűnik, a nemzeti bíróság – a munkaszerződés megszűnésének megállapítását követően – végkielégítés megfizetésére irányuló kötelezettséggel válthatja fel az olyan munkavállalónak a munkakörbe való visszahelyezésére irányuló kötelezettséget, amely munkavállalóval közölt felmondást semmisnek nyilvánítottak. Mindezekben az esetekben a munkáltató köteles a felmondás jogellenességének megállapítására irányuló eljárás idején esedékessé vált munkabéreket a munkavállaló számára megfizetni.

- 27 A spanyol államnak a felmondás jogellenességének megállapítására irányuló kereset benyújtásának napját követő 60. munkanap után a felmondás jogellenességének megállapítására irányuló eljárás idején esedékessé vált munkabérek megfizetésére irányuló kötelezettségét illetően a kérdést előterjesztő bíróság jelzi, hogy a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság) ítélezési gyakorlata értelmében e kötelezettség fő hitelezője a munkáltató, aki nem köteles viselni bizonyos igazságszolgáltatási késedelmek következményeit. Kizárólag a munkáltató e jogában bekövetkező engedményezés esetén kérhetik a munkavállalók közvetlenül a spanyol államtól a munkabérek megfizetését az LPL 116. cikkének (2) bekezdése alapján, amennyiben a munkáltató fizetéseképtelenné válik, és ezeket a munkabéreket még nem fizették ki. Mivel a munkáltató nem kérheti a spanyol államtól a semmis felmondás esetén kifizetett munkabérek megfizetését, az ilyen felmondással érintett munkavállalók fizetéseképtelen munkáltatóik jogainak engedményezése révén nem tudnak az állammal szemben követelést érvényesíteni a részükre ki nem fizetett munkabérek címén.
- 28 E körülmények között a Juzgado de lo Social n°1 de Benidorm felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:
- „1) A [2008/94 irányelv], és pontosabban 1. cikkének (1) bekezdése, 2. cikkének (3) bekezdése és (4) bekezdése, 3. cikkének, 5. cikkének és 11. cikkének hatálya alá tartozik-e a munkavállalók jogállásáról szóló törvény 57. cikkében foglalt szabályozás, összhangban a[z LPL] 116. cikk (2) bekezdésével, amelynek lényege a gyakorlatban, hogy a [s]panyol [állam] a munkáltató fizetéseképtelensége esetén közvetlenül a munkavállalók részére fizeti meg [...] a munkabér[nek a velük közölt felmondás jogellenességének megállapítására irányuló eljárás során járó] azon részét, amely a keresetnek a hatáskörrel rendelkező bírósághoz történő benyújtásától számított 60 [...] munkanapot meghaladó időtartamra jár?
- 2) Igenlő válasz esetén, ellentétes-e [a Charta] 20. cikkével, és egyébként az egyenlőség és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának uniós jogi alapelveivel a [s]panyol [állam] azon gyakorlata, amely szerint a munkáltató fizetéseképtelensége esetén a munkavállalók részére közvetlenül megfizeti a munkabér[nek a velük közölt felmondás jogellenességének megállapítására irányuló eljárás során járó] azon részét, amely a keresetnek a hatáskörrel rendelkező bírósághoz történő benyújtásától számított 60 [...] munkanapot meghaladó időtartamra jár, de csak abban az esetben, ha a bíróság a felmondás jogellenességét állapítja meg, és nem teljesít kifizetést abban az esetben, ha a bíróság a felmondás semmisségét állapítja meg?
- 3) Az előző kérdés alapján, a kérdést előterjesztő bírósághoz hasonló bíróság jogosult-e figyelmen kívül hagyni azt a jogszabályt, amely lehetővé teszi a [s]panyol [állam] számára, hogy a munkáltató fizetéseképtelensége esetén a munkavállalók részére közvetlenül megfizesse a munkabér[nek a velük közölt felmondás jogellenességének megállapítására irányuló eljárás során járó] azon részét, amely a keresetnek a hatáskörrel rendelkező bírósághoz történő benyújtásától számított 60 [...] munkanapot meghaladó időtartamra jár, de csak abban az esetben, ha a bíróság a felmondás jogellenességét állapítja meg, és ne teljesítsen kifizetést abban az esetben, ha a bíróság a felmondás semmisségét állapítja meg, miközben a kettő között e tekintetben [a felmondás jogellenességének megállapítására irányuló eljárás idejére járó munkabérek] szempontjából nincs objektív módon igazolható különbség?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

- 29 Együttesen vizsgálandó kérdéseivel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kíván választ kapni, hogy a 2008/94 irányelv hatálya alá tartozik-e az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló azon nemzeti szabályozás, amely szerint a munkáltató az érintett tagállamtól kérheti a felmondás jogellenességének megállapítására irányuló eljárás során, a kereset benyújtását követő 60. munkanap után esedékessé vált munkabérek kifizetését, és amennyiben a munkáltató nem fizette meg ezeket a munkabéreket, és átmenetileg fizetéseképtelenné nyilvánították, az érintett munkavállaló – törvényi engedményezés

alapján – közvetlenül az államtól kérheti az említett munkabérek megfizetését, hogy a Charta 20. cikkével ellentétes-e ez a szabályozás, amennyiben azt kizárólag jogellenes felmondás esetén lehet alkalmazni, semmis felmondás esetén azonban nem, valamint hogy az említett szabályozás alkalmazását mellőzheti-e a semmis felmondással szemben benyújtott kereset tárgyában eljáró nemzeti bíróság.

- 30 Előzetesen meg kell állapítani, hogy noha valamely tagállam kijelölheti saját magát a 2008/94 irányelv alapján garantált kiegyenlített munkabér-követelések kifizetésének kötelezettjeként (lásd ebben az értelemben: Gharehveran-ítélet, C-441/99, EU:C:2001:551, 39. pont), a Spanyol Királyság a Fogasát hozta létre garanciainstanzként ezen irányelvnek megfelelően. A Bíróság rendelkezésére álló iratokból kitűnik, hogy – a munkavállalók jogállásáról szóló törvény 33. cikke értelmében – a Fogasa a törvényben megállapított felső határig kifizette az alapeljárás felperesei számára a többek között a velük közölt felmondás jogellenességének megállapítására irányuló eljárás során esedékessé vált munkabérek, valamint a fizetésképtelen munkáltatóik által ki nem fizetett végkielégítést. Ezekből az iratokból az is kitűnik, hogy a Fogasa e kifizetési esetében teljesült a munkáltató fizetésképtelensége esetén a munkavállalók 2008/94 irányelvben előírt minimális védelmének kötelezettsége, amit azonban a kérdést előterjesztő bíróságnak kell vizsgálnia.
- 31 A kérdések kizárólag a munkavállalók jogállásáról szóló törvény 57. cikkéből és az LPL 116. cikkéből eredő, a felmondás jogellenességének megállapítására irányuló eljárás megindításának időpontját követő 60. munkanap után esedékessé vált munkabérek kifizetésének a spanyol államtól való igénylésre irányuló jogra, valamint arra a körülményre vonatkoznak, hogy ezt a jogot csak a jogellenes felmondások esetére írták elő, a munkaviszony semmis megszüntetésének esetére azonban nem.
- 32 Megjegyzendő, hogy a spanyol jog e rendelkezéseit – amennyiben a 2008/94 irányelv hatálya alá tartoznak – a Charta 20. cikkének tükrében kell értékelni. A Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében ugyanis a Charta rendelkezéseinek a tagállamok csak annyiban a címzettjei, amennyiben az Unió jogát hajtják végre. Ugyanezen cikk (2) bekezdése értelmében a Charta az uniós jog alkalmazási körét nem terjeszti ki az Unió hatáskörein túl, továbbá „nem hoz létre új hatásköröket vagy feladatokat az Unió számára, és nem módosítja a Szerződésekben meghatározott hatásköröket és feladatokat”. Így a Bíróságnak a Charta fényében kell értelmeznie az uniós jogot az Unió számára biztosított hatáskörökön belül (McB.-ítélet, C-400/10. PPU, EU:C:2010:582, 51. pont; Dereci és társai ítélet, C-256/11, EU:C:2011:734, 71. pont, valamint Siragusa-ítélet, C-206/13, EU:C:2014:126, 20. pont).
- 33 Amint az a Charta 51. cikkével kapcsolatos – és a Charta 52. cikkének (7) bekezdése értelmében kellően figyelembe veendő – magyarázatokból kitűnik, az ezen 51. cikkben előírt végrehajtás fogalma megerősíti a Bíróságnak – az uniós jog általános elveiként – az uniós alapvető jogok alkalmazandóságával kapcsolatos, a Charta hatálybalépését megelőzően kidolgozott ítélkezési gyakorlatát (Wachauf ítélet, 5/88, EU:C:1989:321, ERT, C-260/89, EU:C:1991:254, és Annibaldi ítélet, C-309/96, EU:C:1997:631), amely szerint az Unió jogrendjében garantált alapvető jogok tiszteletben tartásának kötelezettsége csak akkor terheli a tagállamokat, ha az uniós jog hatálya alatt járnak el (lásd ebben az értelemben: Åkerberg Fransson ítélet, C-617/10, EU:C:2013:105, 18. pont).
- 34 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az „uniós jog végrehajtása” Charta 51. cikke szerinti fogalmának előfeltétele az érintett területek közötti közelséget, illetve az egyik terület által a másikra gyakorolt közvetett hatásokat meghaladó, valamely uniós jogi aktus és a szóban forgó nemzeti intézkedés közötti bizonyos fokú kapcsolat fennállása (lásd ebben az értelemben a Charta hatálybalépését megelőzően hozott következő ítéletket: Defrenne-ítélet, 149/77, EU:C:1978:130, 29–32. pont; Kremzow-ítélet, C-299/95, EU:C:1997:254, 16. és 17. pont; Mangold-ítélet, C-144/04, EU:C:2005:709, 75. pont; valamint Siragusa-ítélet, EU:C:2014:126, 24. pont).

- 35 A Bíróság többek között megállapította, hogy amiatt nem lehet az uniós alapvető jogokat valamely nemzeti szabályozásra alkalmazni, hogy az érintett területen meglévő uniós rendelkezések nem írtak elő semmiféle kötelezettséget a tagállamokra nézve az alapeljárásbeli helyzet tekintetében (lásd Maurin-ítélet, C-144/95, EU:C:1996:235, 11. és 12. pont, valamint Siragusa-ítélet, EU:C:2014:126, 26. és 27. pont).
- 36 Ugyanezen szempontból a Bíróság már megállapította, hogy az alapvető jogoknak az uniós jog általános elveiként történő alkalmazása céljából az EK 13. cikk (jelenleg EUMSZ 19. cikk) – mint olyan – nem vonhat az uniós jog hatálya alá olyan nemzeti intézkedést, amely nem tartozik az e cikk alapján elfogadott intézkedések körébe (lásd ebben az értelemben: Bartsch-ítélet, C-427/06, EU:C:2008:517, 18. pont; Küçükdeveci-ítélet, C-555/07, EU:C:2010:21, 25. pont, és Römer-ítélet, C-147/08, EU:C:2011:286, 61. pont). Ennélfogva az a puszta tény, hogy valamely nemzeti intézkedés olyan tárgykörbe tartozik, amelyben az Unió hatáskörökkel rendelkezik, nem vonhatja azt az uniós jog hatálya alá, ekként pedig nem járhat a Charta alkalmazandóságával (lásd ebben az értelemben: Gueye és Salmerón Sánchez ítélet, C-483/09 és C-1/10, EU:C:2011:583, 55., 69. és 70. pont, valamint Pringle-ítélet, C-370/12, EU:C:2012:756, 104., 105., 180. és 181. pont).
- 37 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében annak meghatározása céljából, hogy valamely nemzeti intézkedés az uniós jognak a Charta 51. cikkének (1) bekezdése szerinti végrehajtásába tartozik-e, egyebek között azt kell megvizsgálni, hogy a nemzeti szabályozás uniós jogi rendelkezés végrehajtására irányul-e, hogy milyen jellegű ez a szabályozás, és hogy az uniós jog hatálya alá tartozó célok kivül más célok elérésére is irányul-e – még akkor is, ha közvetetten érintheti az uniós jogot –, valamint hogy létezik-e olyan uniós jogi különös szabályozás, amely az adott területre vonatkozik, vagy amely azt érintheti (lásd Annibaldi-ítélet, EU:C:1997:631, 21–23. pont; Iida-ítélet, C-40/11, EU:C:2012:691, 79. pont; Ymeraga és társai ítélet, C-87/12, EU:C:2013:291, 41. pont, valamint Siragusa-ítélet, EU:C:2014:126, 25. pont).
- 38 Elsősorban az alapeljárásban szóban forgó szabályozás által elérni kívánt célkitűzéseket illetően, a Bíróságnak átadott iratokban szereplő információk, valamint a tárgyaláson a spanyol kormány által adott magyarázatok alapján úgy tűnik, hogy ez a szabályozás a spanyol állam igazságszolgáltatás „rendellenes működése” miatt beálló felelősségének rendszerét hozza létre. E célból a munkavállalók jogállásáról szóló törvény 57. cikke és az LPL 116. cikkének (1) bekezdése biztosítja a munkáltató számára azt a jogot, hogy – amennyiben a felmondás jogellenességének megállapítására irányuló eljárás időtartama meghaladja a 60 napot – kérje a spanyol államtól az ezen eljárás megindításának időpontját követő 60. munkanap után kifizetett munkabérek megfizetését. Jóllehet az LPL 116. cikkének (2) bekezdése értelmében a munkavállaló akkor kérheti közvetlenül a spanyol államtól a munkabérek kifizetését, ha a munkáltató átmenetileg fizetéseképtelen és az említett munkabérek még nem fizette ki, erre a spanyol állammal szemben a munkáltatónál létesített jogban bekövetkezett törvényi engedménnyel kerül sor.
- 39 Következésképpen az LPL 116. cikke (2) bekezdésének célja nem a munkavállaló munkajogviszonyából eredő és munkáltatójával szemben fennálló követelésének elismerése – amelyre a 2008/94 irányelvet az irányelv 1. cikkének (1) bekezdése alapján alkalmazni lehet –, hanem egy más jellegű jognak, azaz a munkáltató azon jogának elismerése, hogy a spanyol államtól kérje az igazságszolgáltatás „rendellenes működése” miatt elszenvedett és abból eredő kárának megtérítését, hogy a nemzeti jogszabály arra kötelezi a munkáltatót, hogy a felmondás jogellenességének megállapítására irányuló eljárás során munkabért fizessen. Ily módon úgy tűnik, hogy az LPL 116. cikkének (2) bekezdésével ugyan megnyílik az ezen eljárás keretében a 60. munkanap után esedékessé vált munkabérekkel azonos összeg kifizetéséhez való jog, ez az összeg azonban a munkáltató részére a spanyol jogalkotó által biztosított olyan kártérítést képez, amelyet a munkavállaló csak törvényi engedménnyel igényelhet.

- 40 Ezenfelül meg kell állapítani, hogy a munkavállalók jogállásáról szóló törvény 57. cikkéből és az LPL 116. cikkéből eredő jog nem terjed ki a felmondás jogellenességének megállapítására irányuló eljárás hatvan első napján esedékessé vált munkabérekre. Ekként e rendelkezések – amennyiben e rendelkezések alapján semmilyen kifizetéshez való jog nem nyílik meg akkor, ha a felmondás jogellenességének megállapítására irányuló eljárás nem haladja meg a hatvan munkanapot – nem biztosítják a munkaviszony utolsó három hónapjára kiterjedő minimális időszakokra a díjazásnak a 2008/94 irányelv 3. cikkében és 4. cikkének (2) bekezdésében megkövetelt kifizetését. Ezzel szemben a 60. munkanapot követő és a felmondás jogellenességét megállapító ítélet kézbesítéséig terjedő időszakban ez a jog felső határ nélkül terjed ki valamennyi munkabérré.
- 41 Az alapeljárásban szóban forgó szabályozás jellemzőiből következik, hogy az a munkáltató fizetésektelensége esetén a munkavállalók minimális védelmének garantálására vonatkozó, a 2008/94 irányelvben említettől eltérő célkitűzésre, azaz a hatvan munkanapot meghaladó bírósági eljárások időtartamából eredő károk spanyol állam általi megtérítésének előírására irányul.
- 42 Noha az LPL 116. cikkének (2) bekezdése alapján kifizetett összegek meghaladhatják a Fogasa által garantált munkabér-követeléseket, a spanyol kormány észrevételeiből kitűnik egyrészt, hogy ez a körülmény annak tudható be, hogy ez a rendelkezés – a bírósági eljárás túlzott időtartama tekintetében a spanyol állam felelősségének megállapítása céljából – olyan kártérítéshez való jogot keletkeztet, amely összegének nincs felső határa, másrészt hogy ez nem a spanyol jogalkotó azon döntését juttatja kifejezésre, hogy a munkavállalók számára a Fogasa által biztosított garanciához képest kiegészítő védelmet nyújtson.
- 43 Másodsorban meg kell állapítani, hogy az alapeljárás felpereseinek az LPL 116. cikkének (2) bekezdésén alapuló kifizetés iránti kérelmei – amelyek tekintetében a kérdést előterjesztő bíróság jár el – nem a Fogasa garanciája által fedezett időszakokra vonatkoznak, hanem túlmennek azon. Amint az a jelen ítélet 30. pontjából kitűnik, e munkavállalók számára a Fogasa – a törvényben megállapított felső határig – kifizette a munkabér-követeléseket, amelyek esetében teljesült a munkáltató fizetésektelensége esetén a munkavállalók 2008/94 irányelvben előírt minimális védelmének kötelezettsége. E körülmények között az, hogy az alapeljárás felperesei számára biztosítják-e, vagy sem az LPL 116. cikkének (2) bekezdéséből eredő jogot, nem érintheti és nem is korlátozhatja azt a minimális védelmet, amelyet számukra a spanyol állam – ezen irányelv 3. és 4. cikkének megfelelően – a Fogasán keresztül garantált.
- 44 Harmadsorban, ami az irányelv 11. cikkének – a kérdést előterjesztő bíróság által az előzetes döntéshozatalra utaló határozatában hivatkozott – első bekezdését illeti, ez a rendelkezés annak megállapítására szorítkozik, hogy a 2008/94 irányelv „nem érinti a tagállamok azon lehetőségét, hogy a munkavállalókra nézve kedvezőbb törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseket alkalmazzanak vagy vezessenek be”. Az „Általános és záró rendelkezések” címet viselő V. fejezetben szereplő ezen rendelkezés, szövegére figyelemmel, nem ruházza fel a tagállamokat az uniós jog alapján történő jogalkotás lehetőségével, hanem – az említett irányelv I. és II. fejezetében előírt lehetőségektől eltérően – arra korlátozódik, hogy elismerje a tagállamok azon lehetőségét, hogy kedvezőbb rendelkezéseket írjanak elő a nemzeti jog alapján, az ezen irányelvvel létrehozott rendszer keretén kívül.
- 45 Következésképpen nem tekinthető a 2008/94 irányelv hatálya alá tartozónak az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló olyan nemzeti jogi rendelkezés, amely arra szorítkozik, hogy az ezen irányelv 11. cikkének első bekezdésében megerősített kizárólagos tagállami hatáskör gyakorlásából eredő kedvezőbb védelmet biztosítsa a munkavállalók számára.
- 46 Egyébként a Bíróságnak a jelen ítélet 36. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlata értelmében nem vonhatja maga után a Charta alkalmazandóságát az a pusztán körülmény, hogy az alapeljárásban szóban forgó szabályozás olyan területre tartozik, amelyen az Unió – az EUMSZ 153. cikk (2) bekezdése alapján – hatáskörökkel rendelkezik.

- 47 Végezetül emlékeztetni kell arra, hogy az uniós jogban – mind az uniós szintű fellépést, mind pedig az uniós jog tagállamok általi végrehajtását illetően – az alapvető jogok védelmére irányuló célkitűzés elérését az indokolja, hogy el kell kerülni azt, hogy az alapvető jogoknak az érintett nemzeti jog függvényében esetlegesen változó védelme sértse az uniós jog egységességét, elsőbbségét és hatékonyságát (lásd ebben az értelemben: Internationale Handelsgesellschaft ítélet, 11/70, EU:C:1970:114, 3. pont, Melloni-ítélet, C-399/11, EU:C:2013:107, 60. pont, valamint Siragusa-ítélet, EU:C:2014:126, 31. és 32. pont). Márpedig, tekintettel a jelen ítélet 40., 41. és 43. pontjában szereplő megfontolásokra, az alapeljárásban szóban forgó szabályozás esetén nem merül fel ennek kockázata.
- 48 Mindezekből az következik, hogy nem tekinthető úgy, hogy az LPL 116. cikkének (2) bekezdése a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében az uniós jogot hajtja végre, ekként pedig nem vizsgálható a Chartában – és különösen annak 20. cikkében – szereplő garanciák tükrében.
- 49 A fenti megfontolásokra tekintettel az előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy nem tartozik a 2008/94 irányelv hatálya alá, ekként pedig nem vizsgálható a Chartában – és különösen annak 20. cikkében – garantált alapvető jogok tükrében az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló azon nemzeti szabályozás, amely szerint a munkáltató az érintett tagállamtól kérheti a felmondás jogellenességének megállapítására irányuló eljárás során, a kereset benyújtását követő 60. munkanap után esedékessé vált munkabérek kifizetését, és amennyiben a munkáltató nem fizette meg ezeket a munkabéreket és átmenetileg fizetéseképtelenné nyilvánították, az érintett munkavállaló – törvényi engedményezés alapján – közvetlenül az államtól kérheti az említett munkabérek megfizetését.

A költségekről

- 50 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (ötödik tanács) a következőképpen határozott:

Nem tartozik a munkáltató fizetéseképtelensége esetén a munkavállalók védelméről szóló, 2008. október 22-i 2008/94/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatálya alá, ekként pedig nem vizsgálható az Európai Unió Alapjogi Chartájában – és különösen annak 20. cikkében – garantált alapvető jogok tükrében az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló azon nemzeti szabályozás, amely szerint a munkáltató az érintett tagállamtól kérheti a felmondás jogellenességének megállapítására irányuló eljárás során, a kereset benyújtását követő 60. munkanap után esedékessé vált munkabérek kifizetését, és amennyiben a munkáltató nem fizette meg ezeket a munkabéreket és átmenetileg fizetéseképtelenné nyilvánították, az érintett munkavállaló – törvényi engedményezés alapján – közvetlenül az államtól kérheti az említett munkabérek megfizetését.

Aláírások